

# CCinema - Filmcultuur in de CC-huizen

Vlaams Audiovisueel Fonds – Publiekswerking - Erik Martens & Leen Vanderschueren - 19 oktober 2015

## Summary

Film wordt al lang vertoond in de CC's, maar is zelden of nooit een beleidsthema geweest. In vergelijking met Nederland, waar de vertoning van filmcultuur een cultuurpolitieke prioriteit was, werd de vertoning van filmcultuur in Vlaanderen aan de markt overgelaten.

Vandaag telt Vlaanderen slechts 11 culturele vertoningsplekken: 4 commerciële arthousebioscopen (Lumière, Brugge; Studio Scoop, Gent; Sphinx, Gent; Cartoons, Antwerpen), 2 gesubsidieerde arthouses die onderdeel zijn van een kunstencentrum (Cinema Zed, Leuven; Budascoop, Kortrijk) en 5 thematische culturele vertoners (Nova, Brussel; Flagey, Brussel; Cinematek, Brussel; Cinema Zuid, Antwerpen; KASKcinema, Gent). Voor alle andere kunsten is er in Vlaanderen een veelheid aan gespecialiseerde vertonings- of belevingsplekken.

Terwijl Nederland zijn netwerk van filmhuizen bouwde, zette de Vlaamse cultuurpolitiek de voorbije veertig jaar in op de bouw van polyvalente culturele centra, waarin (vanuit een ongeëxpliciteerde evidentie) de theaterzaal de centrale culturele infrastructuur vormde.

Veel CC's hebben de schaarste aan filmcultuur op een intuïtieve manier ingevuld. Daarbij adopteerden ze in hoofdzaak de vertoningslogica van de filmclub: een periodiek rendez-vous (liefst op een vaste dag) met de liefhebber. Hoe bescheiden deze insteek ook was, toch ontwikkelden heel wat plekken een succesvolle werking.

## Filmcultuur in Vlaanderen: kwantitatief

Onze studie bracht aan het licht dat de CC-vertoningen een verrassend groot publiek bereiken met een programmatie die sterk lijkt op het arthouse-aanbod. We telden voor 2014 38 CC's die op wekelijkse, 18 die op tweewekelijkse en 37 die op maandelijkse basis ruimte creëren voor filmcultuur.

Deze 93 CC-vertoners bereiken, inclusief de vertoningen van enkele occasionele CC-vertoners een publiek van ongeveer **379.829** Vlamingen met ongeveer **3810** voorstellingen. Met een gemiddelde bezettingsgraad van **99,69** toeschouwers per voorstelling in 2014 scoren de CC's onwaarschijnlijk hoog. De drie grootste vertoners zijn:

Heist-op-den-Berg - CC Zwaneberg: 16649 bezoekers in 2014

Grimbergen - CC Strombeek: 15629 bezoekers in 2014

Wilrijk - CC De Kern: 12996 bezoekers in 2014

Twee derde van deze 379.829 toeschouwers zijn gemiddeld ouder dan veertig of vijftig. Desalniettemin vermindert het publiek voor de filmvertoningen in de CC's niet, integendeel: het is de voorbije tien jaar aanzienlijk toegenomen.

Programmatoren signaleren een trouw publiek met een uitgesproken culturele interesse dat hoofdzakelijk in de nabije omgeving van het CC woont (zelden verder dan 1 of 2 gemeenten

verwijderd van de vertoningsplek). Vele kijkers komen niet specifiek voor een bepaalde titel, maar voor de algemene kwaliteit van het programma. Ze zijn bereid verrast te worden en vertrouwen de programmator, die hen door het interessantste filmaanbod gidst.

**379.829** kijkers komt neer op minstens **3,5%** van het totaal aantal bioscooptickets in Vlaanderen. Als we daarbij de **370.000** bezoekers optellen in de **Vlaamse profit en non-profit arthouses** (die zich specialiseren in filmcultuur) en de **330.000** filmcultuurtickets die verkocht werden op de diverse **filmfestivals** in Vlaanderen, dan komen we voor 2014 uit op een totaal van **meer dan 1 miljoen mensen** dat zich in 2014 fysiek verplaatste voor een filmvertoning in een van deze drie filmcultuurcontexten.

### Enkele observaties

Een aantal CC's programmeert in samenwerking met lokale **filmclubs**, die vaak aan de oorsprong staan van de filmwerking in een CC en die vaak een aanzienlijk publiek mobiliseren. Soms vertonen Filmclubs ook bij commerciële vertoners of bij multiplexen.

Overigens lijkt de werking van het CC dat wekelijks film vertoont enigszins op de werking van een *open filmclub*. Er is een periodieke afspraak met de liefhebber, er wordt een **gemeenschap** gecreëerd rond een thema. Het lokale CC is een belangrijk knooppunt op het vlak van gemeenschapsdynamiek. Het is een plek waar mensen elkaar ontmoeten.

**Nabijheid** is voor de vaste bezoekers een belangrijk element. CC's recruterend publiek uit hun onmiddellijke omgeving. In die zin functioneren ze als de oude buurtbioscopen die Vlaanderen vroeger rijk was en die bijna allemaal verdwenen zijn omdat ze financieel onleefbaar werden. In de plaats kwamen de gesubsidieerde CC's, althans diegene die film vertonen.

**Mobiliteit** is een belangrijke succesfactor voor het CC. Een verplaatsing van de rand naar het stadscentrum (waar de reguliere arthousevertoners gevestigd zijn) is niet altijd vanzelfsprekend in het Vlaanderen van vandaag. Autoverkeer is moeizaam bij het begin van de voorstelling (files, parkeerproblemen), openbaar vervoer is niet evident op het late avonduur waarop de voorstelling afloopt. Voldoende parkeerruimte betekent meer bezoekers. Vlotte bereikbaarheid (geen files) betekent meer bezoekers. Aanpassingen aan openbaar vervoer voorzieningen heeft impact op nabijgelegen CC-huizen.

CC-vertoners horen tot het **tweedevertonerscircuit**: ze vertonen in de regel geen films op hun premièredatum. Er is een minimale vertraging van enkele maanden. De afstand die hiermee tegenover de actualiteit wordt gecreëerd biedt ook voordelen. De programmator van het CC gidst de bezoekers door het overweldigende aanbod en creëert structuur in de veelheid.

### Infrastructuur

Bijna alle CC's beschikken over een (meestal grote) zaal, die in eerste instantie ingericht is voor de podiumkunsten. Alle professionele technologie voor theater, muziek, dans etc. is er voorhanden. Voor film vaak slechts in beperkte mate. Slechts 33 CC's kunnen zich beroepen op professionele digitale cinema infrastructuur (DCP + 2K). 13 CC's van de 33 doen hiervoor een beroep op een naburige filmzaal, vaak een multiplex. Heel wat samenwerkingen lopen uitstekend, andere CC's laten zich al eens ontvallen dat het multiplex niet altijd en overal de ideale biotoop is voor een expliciet culturele insteek.

## **Een meerwaarde-publiek**

Het CC-publiek is een publiek dat op zoek is naar de meerwaarde film en naar een meerwaarde kijkervaring. Zonder de storende afleiding van de commerciële setting die het multiplex kenmerkt. In het CC heerst een culturele sfeer, er is geen popcorn, er wordt niet gegeten en gedronken: de kijker komt voor de film en wil de film in een toegewijde sfeer kunnen beleven met mensen om zich heen die met dezelfde motieven in de zaal zitten. Met wie hij mogelijk nadien nog een glas kan drinken en een boom opzetten over de film.

## **Conclusie**

Er zijn belangrijke argumenten om meer ruimte te bieden aan filmcultuur in de CC's:

- er is grote schaarste aan plekken waar filmcultuur vertoond wordt in Vlaanderen;
- er is een grote kwaliteit aan filmcultuur die jaarlijks geproduceerd wordt;
- er is een rijke diversiteit die elk jaar wereldwijd geproduceerd wordt;
- er is nu al een omvangrijk publiek dat hiervoor gemobiliseerd wordt in de CC's;
- als medium is film laagdrempelig naar nieuwe, jonge en diverse publieken;
- filmvertoningen hebben een bescheiden kostprijs, meer nog, in vele CC's eindigen filmvoorstellingen op een batig saldo.

## **Aanbevelingen**

1. Aandacht voor kwalitatieve zaalinfrastructuur in de CC's. Verbouwingen zijn een opportuniteit om een meer aangepaste zaal voor film te voorzien.
2. Meer DCP-servers en 2K projectoren voor wekelijkse vertoners bij de CC's.
3. Een succesvolle filmwerking = minimaal wekelijks vertonen.
4. Meer kinder- en familievertoningen (wekelijks).
5. Samenwerken en netwerken, zeker voor CC's die een nieuwe werking willen opzetten of een occasionele werking willen intensifiëren. Een breder draagvlak voor losse evenementen is kostenefficiënt, is communicatie-efficiënt, bespaart op de inzet van personeel en bereikt een groter publiek.
6. Ambitie bij het programmeren. De cijfers tonen aan dat kwaliteit loont bij een CC-publiek.
7. Enthousiasme, gedrevenheid, toewijding en passie werken aanstekelijk.